

6. Макар Ю. Україно – румунські відносини: історія та перспективи розвитку. Україна – Румунія – Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин. – Чернівці: Букрек, 2002. – С.56-57.
7. Марциновський А. Чи легко бути українцем в Румунії?// Голос України. 2002. - №21. - 14 листопада.
8. МЗС України. – Фонд№8. – Опис№172. – Справа№7 – С.31
9. Музиченко Я. Мертві "герої" – за Велику Румунію?// Україна молода. – 24 грудня 2009р. – с.9
10. Острів невезіння.//Україна молода. 2009. – 4 лютого.- С.6.
11. Прокопчук С. "Малий Босфор" просить захисту.//Урядовий кур'єр. – 2010. - № 136. – 27 липня. – С.18.
12. Солодкий С. Інтерес Румунії – у сильній Україні.// День. – 2002. - №81.
13. Сподівання на підтримку румунською владою української громади в Румунії // Вільне слово. – 2007. - № 1-2 (січень).
14. Угода між Урядом України і Урядом Румунії про спрощений порядок перетинання спільного державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах і повітах. – Поточний архів МЗС України – 1996. – 29 березня.
15. Українці Румунії звернулися до уряду України. // Київ. – 1991. - №10. – С. 90.
16. Meleşcane T. România a trecut din tabăra candidaţilor la integrarea euro - atlantică, în tabăra potenţialilor membri ai acestei alianţe. // Românul. – 24 dec. 1994 – 8 ian. 1995.- P. 5.

Коцур Віталій Вікторович,
*аспірант Переяслав-Хмельницького
державного педагогічного університету
імені Григорія Сковороди*

УДК 328.18 (477+478)

УКРАЇНА І РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА: ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ МІЖДЕРЖАВНИХ ВЗАЄМИН ТА СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В ХХ СТОЛІТТІ

Використовуючи напрацювання науковців та експертів, автор статті здійснив комплексний аналіз пріоритетних напрямків українсько-молдовських міждержавних взаємин в контексті проголошеного керівництвом України і Республіки Молдова курсу на формування відносин стратегічного партнерства.

Ключові слова: *стратегічне партнерство, зовнішньополітичні пріоритети, Придністровська проблема, зовнішньоекономічні зв'язки, гуманітарна сфера.*

Использовав научные наработки ученых и экспертов, автор статьи провел комплексный анализ приоритетных направлений украинско-молдавских межгосударственных отношений в контексте провозглашенного руководством Украины и Республики Молдова курса на формирование отношений стратегического партнерства.

Ключевые слова: *стратегическое партнерство, внешнеполитические приоритеты, Приднестровская проблема, внешнеэкономические связи, гуманитарная сфера.*

Using the papers of scientists and experts the author of the article carried out a comprehensive analysis of the priority issues in the relations between Moldova and Ukraine in the context of the declared by the states leaders' policy of shaping a strategic partnership.

Key words: *strategic cooperation, foreign-policy priorities, Transdniestrian issue, foreign economic relations, arts.*

Одним із найважливіших зовнішньополітичних завдань України є розбудова відносин найвищого рівня із стратегічними партнерами – країнами, що мають пріоритетне значення для нашої держави. На цьому, зокрема, наголошувалось у постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 р. «Про основні напрями зовнішньої політики України», акцент в якій було зроблено на розбудову особливих відносин з сусідніми державами. В документі, зокрема, зазначалось, що зовнішньополітичні зусилля України «мають бути постійно спрямовані на те, щоб прикордонні держави утворювали навколо України надійну смугу миру і стабільності. В цьому контексті кожна прикордонна держава є стратегічним партнером України» [10, с.41]. Однією з таких держав, безперечно, є південно-західна сусідка України – Республіка Молдова, для якої найважливішими партнерами на міжнародній арені є Румунія, Росія й Україна.

Попри те, що в науковому і експертному середовищі триває обмін думками щодо критеріїв стратегічного партнерства, ці відносини, на відміну від звичайних двосторонніх взаємин, які слугують для досягнення тактичних (локальних) цілей або налагодження співробітництва в певній окремій сфері, спрямовані на довгострокову перспективу. Тобто, стратегічне партнерство країн визначається життєво важливими для них економічними, воєнно-політичними й іншими чинниками довготривалого характеру.

Такими чинниками, на думку експертів Українського центру економічних і політичних досліджень (УЦЕПД), можуть бути: забезпечення народногосподарського комплексу життєво важливими ресурсами (енергетичними, товарними, фінансовими); гарантування надійного й безпечного доступу до життєво важливих регіонів; спільне розв'язання проблем безпеки (протидія організованій злочинності, нелегальній міграції, контрабанді зброї та наркотиків, агресивному сепаратизму й тероризму). Необхідною передумовою особливих міждержавних відносин є наявність спільних поглядів і підходів у ключових проблемах міжнародної політики, глобального й регіонального розвитку. Також стратегічне партнерство передбачає поглиблений розвиток міждержавних контактів, як правило, не в одній, а в кількох важливих сферах [12, с.19-20].

Сутність стратегічного партнерства, як зазначають вищезгадані експерти, «полягає в наявності такої міждержавної взаємодії, яка дозволяє партнерам, поєднуючи зусилля, досягти життєво важливих внутрішніх і зовнішньополітичних стратегічних цілей». Стратегічна взаємодія має бути комплексною та охоплювати кілька важливих сфер співробітництва й мати довготривалий характер. А міцність стратегічного партнерства «визначається взаємною готовністю сторін враховувати інтереси одна одної, наявністю дієвих механізмів реалізації співробітництва і дисциплінованістю партнерських взаємин» [12, с. 22]. Чи відповідають цим критеріям українсько-молдовські міждержавні взаємини?

Відповідь на це питання частково дають розвідки В. Кулика [4], О. Нантоя [7], Г. Перепелиці [8], С. Пирожкова [9], В. Твердохліба [13], автори колективних монографій [11, 14], в яких досліджуються такі аспекти міждержавної взаємодії України і Молдови як: участь України у врегулюванні Придністровської проблеми, забезпечення прав української етнічної спільноти в Молдові, перспективи завершення демаркації українсько-молдовського кордону, участь країн в роботі ГУАМ тощо. Автор даної статті, використовуючи напрацювання своїх попередників, пропонує комплексний підхід до оцінки стану сучасних українсько-молдовських відносин в контексті проголошеного керівництвом двох держав курсу на формування відносин стратегічного партнерства.

Відносини з Молдовою посідають важливе місце у системі зовнішньополітичних інтересів України, що зумовлено, у першу чергу, наявністю спільного кордону, проживанням в Молдові численної етнічної групи українців, близькістю зовнішньополітичних пріоритетів, значним потенціалом розвитку взаємовигідного економічного співробітництва. Договірноправову базу міждержавних відносин складають договори про добросусідство, дружбу і співробітництво від 23 жовтня 1992 р. і про державний кордон від 18 серпня 1999 р. Договір 1992 р., спрямований на розвиток дружніх, добросусідських, партнерських відносин між обома державами, заклав основу широкого двостороннього співробітництва в політичній,

економічній, культурній та ін. сферах. Він визначає базові елементи безпекової політики обох держав. Зокрема, у випадку, якщо одна із сторін стане об'єктом агресії, інша – не надасть підтримки агресору і сприятиме вирішенню конфлікту, використовуючи процедури та механізми ООН і ОБСЄ. Угода 1999 р. встановила державний кордон відповідно до документів делімітації, які є невід'ємною частиною цього договору: протоколу-опису проходження лінії державного кордону між Україною і Республікою Молдова та альбому топографічних карт державного кордону між двома державами, складених у результаті делімітації українсько-молдовського кордону, проведеної в 1995-1999 рр.

Наявна нормативно-правова база є важливим підґрунтям для розбудови широкої та змістовної системи двосторонніх відносин, основою яких має стати спільність стратегічних завдань та практичних пріоритетів, що стоять перед обома державами. У розрізі внутрішньої політики таким стратегічним пріоритетом є системна модернізація наших країн на засадах конкурентної ринкової економіки, верховенства права, плюралістичної демократії та відкритого суспільства. Зовнішньополітичним пріоритетом для обох країн є розвиток глибоких інтеграційних відносин з Європейським Союзом на засадах «політичної асоціації та економічної інтеграції» при збереженні дружніх і продуктивних відносин з іншими зовнішньополітичними партнерами, зокрема, Російською Федерацією. Обидві країни бачать своєю стратегічною метою приєднання до Євросоюзу і співпрацюють з ним в рамках програми «Східне партнерство», що об'єктивно створює ґрунт для спільного просування інтересів України і Молдови на євроінтеграційному напрямку.

Обидва зазначені виміри – внутрішній і зовнішній – є цілком компліментарними і не суперечать один одному. Більше того, їхнє послідовне поєднання може забезпечити гармонію та несуперечливість внутрішньої та зовнішньої політики, відсутність розриву між окремими елементами державної політики, та, що важливо для двосторонніх відносин, створити міцний фундамент для довгострокового партнерства між двома державами із спорідненими стратегічними інтересами.

В цілому ж, зовнішньополітичні пріоритети і України, і Молдови співпадають і не суперечать один одному. Загальна зацікавленість в розвитку багатосторонніх відносин щодо інтеграції в Євросоюз роблять країни природними союзниками і стратегічними партнерами. Особливо актуальним є таке співробітництво у питанні врегулювання конфлікту в Придністров'ї, що є проблемою національної безпеки як Молдови, так і України.

Україна зацікавлена у територіальній цілісності Республіки Молдова у її міжнародно визнаних межах. Ця позиція - не лише реверанс міжнародному праву. Україна має життєвий інтерес саме в існуванні Молдови у її нинішніх легітимних кордонах саме тому, що всі інші сценарії розвитку несуть в собі явно виражені загрози українським інтересам. Україна має сприяти знаходженню найпринциповішого політичного рішення – порозуміння між владою Молдови та придністровського регіону на засадах відновлення цілісності Республіки Молдова.

Після невиконання «плану Ющенко» щодо врегулювання придністровської проблеми та поступового витіснення України із переговорного процесу по Придністров'ю сучасний стан українсько-молдовських відносин та взаємин між сторонами придністровського конфлікту можна охарактеризувати як інерційний. Політичні еліти Молдови та Придністров'я на сьогоднішній день не зацікавлені у радикальній зміні формату переговорного процесу та вирішенні проблемних питань врегулювання конфлікту. Просування цього процесу вигідне третім сторонам, у першу чергу, Європейському Союзу, який зацікавлений у відновленні формату «5+2», а також Російській Федерації, що має своє бачення щодо процесу врегулювання у форматі «2+1». Щодо останньої схеми, то інтереси Києва в ній майже не враховуються.

Визнання Росією незалежності Південної Осетії та Абхазії після п'ятиденної російсько-грузинської війни 2008 р. створило підґрунтя для виникнення нових підходів до вирішення «заморожених конфліктів». Однак з огляду на новітні ініціативи керівництва Росії у сфері європейської безпеки, є певні підстави прогнозувати, що врегулювання придністровського

конфлікту за зразком грузинських конфліктів ймовірно не відбудеться. Адже Москва переглянула свою стратегію щодо вирішення «заморожених конфліктів» та відмовилась від «пакетного» підходу на користь диференційованого. Крім того, наслідки подій в Грузії утримали радикально налаштовану молдовську еліту від застосування силових методів у вирішенні придністровського конфлікту.

Для України врегулювання придністровського конфлікту є стратегічно важливим завданням, однак для його реалізації, до запропонованого українською стороною «плану Ющенка», слід внести якісно нові корективи. До того ж, Україна не має необхідної ресурсної бази для втілення власних ініціатив. Дії української сторони стосовно врегулювання придністровського конфлікту відбуваються або у фарватері політики Євросоюзу, або є такими, що не суперечать позиції РФ, що має як позитивні, так і негативні наслідки. До останніх належить втрата Україною своєї ініціативності в даному питанні.

Обмежений вплив української сторони на процес врегулювання конфлікту пов'язаний також із відсутністю взаєморозуміння між Кишиневом та Києвом у вирішенні проблемних питань двосторонніх відносин. Серед них варто виділити завершення демаркації українсько-молдовського державного кордону в районі водозливної греблі Дністровського буферного гідровузла, ділянок кордону в районі населених пунктів Джурджулешть і Паланка; визнання права власності на українські об'єкти на території Молдови та молдавських на території України; завершення процедури юридичного оформлення у власність України земельної ділянки під частиною української автомобільної дороги Одеса-Рені в районі населеного пункту Паланка; завершення демаркації центральної ділянки українсько-молдовського державного кордону.

Україна за останні роки, принаймні, двічі пропонувала молдовським колегам чіткі механізми взаємовигідного вирішення зазначених питань. Так, 27-28 листопада 2009 р. у МЗС України відбулись українсько-молдовські експертні консультації та переговори на рівні заступників міністрів закордонних справ України та Республіки Молдови з питань договірно-правового оформлення українсько-молдовського кордону та інших питань, включених до Графіка вирішення першочергових питань українсько-молдовських відносин. В ході консультацій сторони домовилися про завершення у можливо стислі терміни робіт з демаркації центральної (придністровської) ділянки українсько-молдовського державного кордону. Сторони також погодилися з необхідністю вжиття дієвих кроків для прискорення процесу остаточного завершення договірно-правового оформлення державного кордону.

Україна та Молдова погодилися також прискорити врегулювання комплексу питань щодо взаємного визнання прав і врегулювання відносин власності шляхом підписання ближчим часом відповідного Протоколу. Було домовлено про спільні кроки з метою збереження та примноження екосистеми басейну ріки Дністер. Сторони відзначили готовність підписати українсько-молдовську Угоду про забезпечення прав національних меншин. Учасники консультацій констатували важливість якісного зміцнення двосторонніх відносин: посилення політичних, торговельно-економічних та міжособистісних контактів. Було, зокрема, наголошено на важливості відновлення роботи Спільної українсько-молдовської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва.

Також Україна, як країна-гарант у переговорному процесі щодо статусу Придністров'я, виступає за справедливе і остаточне врегулювання придністровської проблеми на основі дотримання суверенітету і територіальної цілісності Молдови з урахуванням інтересів населення Придністров'я. Ці та інші принципи врегулювання були закріплені у Спільній заяві президентів Російської Федерації та України з придністровського врегулювання від 17 травня 2010 р. Незважаючи на всі складнощі внутрішньополітичної ситуації як в Україні, так і в Республіці Молдова, у першій половині 2010 р. сторонам вдалося не лише підписати низку важливих двосторонніх угод і розпочати процес демаркації центральної ділянки українсько-молдовського державного кордону, але й значно просунути у вирішенні проблемних питань, що дісталися нам у спадщину після розвалу колишнього Радянського Союзу.

Важливою складовою стратегічного партнерства між державами є стан економічної співпраці. У зв'язку з цим слід констатувати, що на її поглиблення значною мірою впливають відносини між Молдовою та РФ, зокрема вплив останньої на керівництво Придністров'я. Попри те, що обсяг українських товарів у зовнішньоторговельному товарообігу Республіки Молдова у січні - квітні 2010 р. склав 10,8% [3], і за цим показником Україна перебуває на другому місці серед країн СНД, ці цифри не відповідають реальним можливостям і потребам наших країн. Адже далеко не весь потенціал задіяний, а в деяких галузях, як-от у сфері постачання української електроенергії в Молдову, Україна втратила свої позиції. Між тим, резерви для поглиблення економічного співробітництва двох країн є не лише у сфері електроенергетики, але й у поставках сільськогосподарської техніки, продуктів харчування, у сфері транспорту, переробки продукції.

Важливе значення має налагодження зовнішньоекономічних зв'язків України з Придністровським регіоном Молдови, адже воно може сприяти вирішенню придністровського конфлікту, оскільки могло б стати певною альтернативою малопродуктивному впливу РФ, яка з метою ослаблення Молдови вбачає доцільність в невизначеному статусі Придністров'я як механізму впливу на Молдову. Для цього Москва має значні економічні важелі впливу. До того ж, за неофіційними даними, російський бізнес намагається захопити та монополізувати придністровську економіку, протидіючи бізнес-контактам на високому та частково на середньому рівні бізнес-структур інших держав, в тому числі й України.

Наслідком російської економічної експансії в Придністров'ї є те, що найпривабливіші об'єкти економіки скуплені оптом і задешево. Так, наприклад, Молдавська ГРЕС у Придністров'ї, що забезпечує електроенергією усю Молдову, продана дочірньому підприємству РАТ «СЕС Росії» - Інтер РАТ за 20 млн дол. США, при тому, що її ринкова вартість становить близько 150 млн. У 2007 р. власністю «Уральської сталі» російського олігарха А. Усманова став Молдавський металургійний завод в Рибниці, експорт продукції якого забезпечує 30% бюджетних надходжень Придністров'я. Крім того, російські бізнесмени стали власниками таких придністровських підприємств, як винзавод «Букет Молдавії», Бендерський шовковий комбінат, взуттєва фабрика «Флоаре», завод з виробництва зброї «Прилад» тощо. На черзі – ще близько 100 не приватизованих підприємств, в їх числі - придністровські електромережі й відомий завод з виробництва коньяків «KVINT». Більшість з нерозпроданої придністровської державної власності, на думку експертів, отримає нових власників, переважно з Росії [1].

Натомість перед Україною, в контексті економічного співробітництва з Придністров'ям, стоїть дилема, суть якої полягає в тому, що з одного боку Київ зацікавлений в економічній співпраці на транскордонному рівні з Молдовою (Придністров'ям), з іншого боку – активізація та поглиблення співробітництва створює формальні передумови для визнання Придністровської Молдавської Республіки (ПМР), та підтримки цього самопроголошеного утворення. В даному зв'язку досить складно знайти той необхідний баланс який би сприяв економічному зростанню Придністров'я та його реінтеграції до РМ, та не сприяв би відцентровим діям ПМР щодо РМ. Необхідною умовою економічного розвитку могли б стати трьохсторонні контакти бізнес-структур Молдови, України та Придністров'я, що могло б мати позитивний вплив не тільки для окремо взятих держав, але й для регіону, оскільки ефективна інтеграція може відбуватися, як свідчить приклад Європейського союзу, на підставі економічних чинників, які в подальшому сприяють інтеграції політичній. Відтак, вкрай важливо знайти необхідні схеми, коли б цілісність Молдови та вирішення придністровського питання (безпека та інтеграція) відбулося шляхом забезпечення за рахунок економічних та демократичних важелів.

Важливим напрямом регіонального партнерства України і Молдови є прикордонне співробітництво, що регулюється договором між урядами України і Республіки Молдова про співробітництво прикордонних областей України і адміністративно-територіальних одиниць Республіки Молдова від 11 березня 1997 року. З огляду на взаємну економічну

зацікавленість розвивається співробітництво у створенні потужних пропускних пунктів на кордонах, будівництві сучасних авто- і залізничних шляхів. Розвивається й транскордонне співробітництво України, Молдови й Румунії в рамках функціонуючих єврорегіонів «Верхній Прут», «Нижній Дунай» і новостворюваного регіону «Дністер».

Єврорегіон «Верхній Прут» було утворено 22 вересня 2000 року в м. Ботошань (Румунія). Його засновниками виступили Чернівецька область України, Белцький і Єдинецький повіти Молдови, Ботошанський і Сучавський повіти Румунії. З 15 жовтня 2003 р. до складу єврорегіону «Верхній Прут» входять Чернівецька та Івано-Франківська області з боку України, Ботошанський та Сучавський повіти з боку Румунії, Фалештський, Єдинецький, Глоденський, Окницький, Ришканський та Бриченський райони з боку Республіки Молдова.

До єврорегіону «Нижній Дунай» увійшли Одеська область України, райони Кагул і Кантемір Республіки Молдова та румунські повіти Тульча, Бреїла і Галац. Саме в Галаці у серпні 1998 р. була підписана угода про створення організації, що об'єднала прикордонні території в басейні Дунаю для вирішення спільних для трьох країн завдань - забезпечення гармонійного і збалансованого розвитку економіки, що відповідає рівню зайнятості і соціального захисту населення, екологічної безпеки, розвитку транспортної інфраструктури тощо. За дванадцять років тісного співробітництва в рамках організації сторонам вдалося значно активізувати взаємини в гуманітарній сфері. Засновано фестиваль «Вінок Дунаю», проведено чимало спортивних і культурних заходів, налагоджується освітній обмін між Україною, Румунією та Молдовою. У той же час стратегічні економічні проекти залишаються поки що в планах. Це, зокрема, стосується будівництва паромних комплексів Орловка-Ісакча та Ізмаїл-Тульча, організації комерційних туристичних маршрутів територією трьох країн, низки інших проектів [2].

Також Молдова та Україна 2009 р. досягли домовленості про створення єврорегіону «Дністер», до складу якого увійдуть Флорештський, Дондюшанський, Шолденештський, Сорокський і Кам'янський райони Молдови та Вінницька область України. Єврорегіон «Дністер» дозволить створити сприятливі умови для зміцнення співпраці Молдови та України у сфері соціального, економічного та культурного розвитку за рахунок залучення європейських фондів. Створення єврорегіону «Дністер» передбачає стимулювання місцевої публічної влади з обох берегів Дністра до участі в залученні додаткових фондів, виділених Європейською комісією за допомогою трьох інструментів фінансування: Тристоронньої операційної програми Румунія-Україна-Молдова з бюджетом 126 млн. євро, Програми країн Чорноморського басейну на 2007-2013 рр. із загальним бюджетом 18 млн. євро та Програми транскордонної співпраці для Південно-Східної Європи з бюджетом 2 млн. євро. Створення єврорегіону «Дністер» дасть змогу створити гнучку структуру спільного менеджменту, що сприятиме розвитку транскордонної торгівлі Молдови й України, просуванню туризму, зміцненню культурної і соціальної співпраці та взаємодії з питань довкілля тощо [5].

Важливим чинником українсько-молдовських відносин в цілому і фактором, що безпосередньо впливає на вирішення придністровської проблеми, є відносини в гуманітарній сфері. Адже однією з причин активізації сепаратистських рухів в Молдові в останні роки існування Молдавської РСР стала реальна чи удавана перспектива інтеграції Молдови з Румунією, яка чисельною українською, російською, гагаузькою та іншими національними меншинами Молдови сприймалася як небажаний варіант. Повернути довіру нацменшин влада Молдови може лише гарантувавши на законодавчому рівні захист їх національних прав. Українська національна меншина – найчисельніша в Молдові. За даними останнього перепису населення у 2004 р., в Молдові українців нараховувалося 282,4 тис. осіб або 8,4% населення, а в Придністровському регіоні - 178,2 тис. осіб або 28,8% населення [3]. Багато українців бажать, щоб їх діти у дошкільних і у середніх навчальних закладах вивчали поряд з державною мовою і рідну українську. Наразі з 1500 середніх навчальних закладів у Молдові лише у 52 викладається українська мова як окремий предмет, яку вивчають близько 6 тис. учнів (у 2006 р. таких закладів було 57, а українську мову вивчали більше 8 тис. дітей).

Скаржаться українці Молдови на фактичну відсутність української преси, радіо і телебачення. На телеканалі «Молдова 1» двічі на місяць транслюється півгодинна програма українською мовою «Світанок», щочетверга виходить в ефір радіожурнал «Відродження». У Молдові транслюється лише один український телеканал «Інтер+», причому лише у мережі кабельного телебачення. Звичайно, цього недостатньо для задоволення інформаційних потреб українців. Крім того, на думку українських експертів з Групи безпекових та стратегічних студій та Інституту демократії ім. Пилипа Орлика, висловлену ними за результатами комплексного дослідження «Придністровська проблема: погляд з України», пасивна позиція України у вирішенні Придністровської проблеми та стосунках з Молдовою сприяє асиміляції молдовських українців та призводить до ігнорування їхніх прав [11, с. 266].

Натомість влада Придністров'я, де мешкає понад 100 тис. громадян України, більшість яких є етнічними українцями, вважає їх не етнічною меншиною, а однією з трьох основних національностей (поряд із молдованами та росіянами), які живуть на його території. Щорічно понад 150 майбутніх придністровських студентів починають навчання на теренах етнічної Батьківщини. В Придністров'ї видається україномовна газета «Гомін», що виходить раз на тиждень, транслюється п'ять українських телеканалів, але щоб дивитися чотири з них, придністровці мають платити неабиякі гроші. Серед результатів «гуманітарного прориву» України в Республіку Молдова - українська школа в місті Рибниця й українська гімназія в Бендерах. Україна сподівається, що належному забезпеченню прав і задоволенню потреб українців у Молдові ефективно сприятиме діяльність Змішаної міжурядової українсько-молдавської комісії з питань національних меншин, утворення якої передбачено Угодою між Україною і Молдовою щодо співробітництва із забезпечення прав осіб, що належать до національних меншин [3]. Серед першочергових завдань для налагодження продуктивної комунікації між двома країнами стоїть потреба розбудови довіри між політичними елітами та відповідними державними структурами, які вже тривалий час не мають продуктивних комунікацій, бо зав'язли у розв'язанні проблем, вирішення яких потребує політичної волі та здатності до компромісів. Відповідальні посадові особи з обох боків мають усвідомити, що тривале зволікання розв'язання технічних питань, таких як завершення оформлення прав України на 7 км автодороги в районі села Паланка, делімітації та демаркації кордону в районі Новодністровської ГЕС та порту Джурджулешти не є нашою перевагою, а лише грає на зниження міжнародного авторитету як України, так і Республіки Молдова. У цих питаннях політики мають або якнайшвидше виконати досягнуті домовленості там, де вони вже були досягнуті (Паланка), або продемонструвати здатність до відповідального діалогу та компромісу там, де зберігаються спірні питання (Новодністровськ, Джурджулешть та деякі інші питання).

Однак навіть попри окремі невіршені проблеми з Молдовою, зазначимо, що Україна і Молдова, як держави-сусіди, зробили конкретні кроки у формуванні відносин стратегічного партнерства. В цілому ж українсько-молдавське партнерство перебуває сьогодні на початковому етапі, а для його поглиблення є чимало резервів у політичній, економічній і гуманітарній сферах, вмиле використання яких сприятиме виведенню міждержавних відносин України і Молдови на стратегічний рівень.

Література:

1. Гамова Светлана. Кусок Молдавии уходит в собственность России / Светлана Гамова // Независимая газета. – 2006. – 17 апреля.
2. Єврорегіони: потенціал міжетнічної гармонізації: Зб. наук. праць. - Чернівці, Букрек, 2004. - 254 с.
3. Інтерв'ю посла України в Молдові С. Пирожкова інформаційному агентству «Інфотаг» з нагоди 14-річчя Конституції України 28 червня 2010 р. / [Електронний ресурс] // <http://www.infotag.md/comments/583940/>

4. Кулик В. К вопросу о роли Украины в Приднестровском урегулировании / В. Кулик // Приднестровье в геополитической системе координат XXI века. – Тирасполь: РИОПГУ, 2002. – С. 58-68.
5. Молдова та Україна створюють єврорегіон «Дністер» / [Електронний ресурс] // <http://www.unian.net/ukr/news/news-303031.html>.
6. Мошняга В. Молдово-румыно-украинские еврорегионы: реальность и ожидания / В. Мошняга // Республика Молдова в европейском контексте и в аспекте политики безопасности. Материалы конференции в г. Гамбурге, 18-19 июня 2001 года. - К.: Заповіт, 2001. - С.89-93.
7. Нантой О. Приднестровский конфликт и взаимоотношения Молдовы и Украины / О. Нантой // Контекст. - 2001. - № 10. - С. 26.
8. Перепелица Г. Н. Конфликт в Приднестровье: причины, проблемы и прогноз развития / Г.Н. Перепелица. – К.: Стилос, 2001. – 147 с.
9. Пирожков Сергій. Україна та Молдова: від сусідства до партнерства / Сергій Пирожков // Україна дипломатична: Науковий щорічник. Випуск VIII. – К., 2007. – С. 550-568.
10. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями зовнішньої політики України» // Україна на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів (1991 – 1995 рр.). У 2-х кн. / Упор. В.В. Будяков та ін.; Редкол. Г.Й. Удовенко (відп. ред.) та ін.; МЗС України. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – Кн. 1. – С. 41.
11. Придністровська проблема: погляд з України. – К.: Істина, 2009. – 272 с.
12. Стратегічні партнери України: декларації і реалії. 1. Стратегічне партнерство України з іншими державами: підходи та оцінки // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 2. – С. 3-22.
13. Твердохліб В. Молдова не задоволена Україною / В. Твердохліб // Дзеркало тижня. – 2002. – № 28 (403). - 27 липня - 2 серпня.
14. Україна та Росія у системі міжнародних відносин: стратегічна перспектива: Колективна монографія / Рада нац. безпеки і оборони України, Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки; За заг. ред. С.І. Пирожкова. - К.: НІПМБ, 2001. – 624 с.

*Дубровський Руслан Володимирович,
аспірант кафедри політичних наук
НПУ імені М.П. Драгоманова*

УДК 327:33 (477)

«ПІВНІЧНИЙ ПОТІК» І УКРАЇНА: ЕНЕРГЕТИКО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті проводиться аналіз впливу запуску і подальшого будівництва газопроводу «Північний потік» як на можливості газотранспортної системи України так і на майбутні політичні зміни, пов'язані з розподілом сфер впливу на енергетичному ринку європейського континенту.

Ключові слова: *"Північний потік", газотранспортна система, енергетичний ринок, енергетична політика.*

В статті проводиться аналіз впливу запуску і подальшого будівництва газопроводу «Северный поток» як на можливості газотранспортної системи України так і на майбутні політичні зміни, пов'язані з розподілом сфер впливу на енергетичному ринку європейського континенту.

Ключевые слова: *"Северный поток", газотранспортная система, энергетический рынок, энергетическая политика.*